

**І.О. Сєвідова, канд. екон. наук, старш. викладач
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва**

РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИХ ПЕРСПЕКТИВ ОПТОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Постановка проблеми. Оптова торгівля в умовах ринкових відносин перетворюється в складну динамічну систему, що функціонує в рамках надзвичайно великомасштабної, соціально-економічної системи ринкового середовища. Розвиток оптових ринків сільськогосподарської продукції, які є важливим елементом маркетингової інфраструктури аграрного ринку, дозволить забезпечити формування реальних цін на сільськогосподарську продукцію, а також оптимальних умов для її реалізації та покупки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оптова торгівля є складовою частиною сфери обігу. Через неї здійснюється управління нагромадженням і переміщенням товарів у просторі і в часі, через неї проходять велика частина товарних ресурсів. Питання розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції досліджували видатні вітчизняні вчені: М.П. Гриценко, Ю.П. Воскобійник, Н.О. Голошубова, Р.Я. Корінець, Н.Г. Копитець, Ю.Я. Лузан, А.А. Мазаракі, В.С. Марцин, О.М. Могильний, А.В. Розгон, П.Т. Саблук, Р.П. Саблук, Р.М. Шмідт, О.Г. Шпикуляк та ін. [4-7]. Науковці визначають аграрну інфраструктуру як комплекс галузей та сфер економіки, які обслуговують сільське господарство.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану та перспектив розвитку оптового ринку сільськогосподарської продукції в контексті інтеграції України в ЄС.

Виклад основного матеріалу. На шляху реформування економіки України та створення соціально орієнтованої моделі господарювання розвиток внутрішнього ринку та ринку як його складової є основним індикатором перетворень та соціальної спрямованості економіки [2]. Оптова торгівля є посередницькою ланкою в системі розподілу споживчих товарів. Тут зосереджена значна частина матеріальних і фінансових ресурсів. Вона забезпечує формування системи господарських взаємин між економічними суб'єктами, до числа яких відносяться виробничі підприємства, оптові структури і підприємства роздрібної торгівлі.

Для того щоб створити нормально функціонуючий ринок, будівництва торгових павільйонів і завезення товарів недостатньо. Оптові ринки повинні перерости в регіональні аграрні центри, де покупці й продавці зможуть не тільки продати чи купити продукцію, а й отримати повний спектр послуг: тут можна буде підготувати товар для продажу, провести розрахунки, отримати кредит, транспортні послуги, дізнатися про ціни на товари, отримати інформацію від дорадчих служб про нові технології [11]. Необхідно налагодити консалтингову, маркетингову, логістичну мережі, покликані забезпечувати і підтримувати діяльність ринку. Сучасний український оптовий ринок характеризується наявністю великої кількості оптових структур усіх форм власності. Для подальшого розвитку мережі гуртових сільськогосподарських ринків необхідно врегулювати питання щодо виділення земельної ділянки для функціонування ринку, ринкового збору, документального оформлення факту купівлі-продажу на гуртовому ринку [8].

З розвитком ринкових відносин почала виникати необхідність у створенні спеціалізованих організацій, які змогли б здійснювати продаж великих партій товарів у середині країни і за кордоном. Великі підприємства інколи створюють власні організації, але дуже часто користуються послугами підприємств оптової мережі [1].

Створенню і розширенню мережі оптових організацій сприяв ряд суспільно-економічних обставин:

- виникнення великих підприємств всередині країни;
- виникнення транснаціональних компаній і корпорацій, спільних підприємств;
- організація великої кількості проміжних ланок (підприємств з доведення продукції до товарного вигляду тощо);
- виникнення і організація підприємств-покупців, які потребують великих партій товарів (запасних частин до тракторів і автомобілів тощо).

Оптові торговці - це вирішальна ланка у циркуляції цінової інформації між виробниками та споживачами [12]. Виробники, передаючи функцію збуту іншій організації, мають можливість зосередитись на створенні товарів ринкової новизни, покращити упаковку і дизайн, підвищити якість стимулюючих чинників. Співпрацюючи з оптовою торгівлею, вони забезпечують себе стабільними комерційними контактами, домовленостями на контрактній основі, що у ринковому середовищі є дуже важливою умовою підвищення позицій в умовах гострої товарної конкуренції.

На відміну від багатьох зарубіжних країн у нас поширена досить проста з позицій організаційно-технічного рівня форма торгівлі сільськогосподарською продукцією на продовольчих ринках населених пунктів [10].

Підприємства оптової торгівлі повинні виконувати ряд функцій:

- надання інформації клієнтам;
- надання допомоги у збуті з мінімумом контактів;
- надання технічної і маркетингової допомоги виробникам і постачальникам:
- забезпечення матеріальної бази для зберігання і доставки товарів;
- надання фінансової допомоги виробникам, роздрібним і комерційним споживачам;
- вирішення проблем повернення товарів через дефекти і рекамації;
- надання послуг з управління і юридичної справи;
- надання різноманітної маркетингової інформації про стан ринку, перспективи збуту, прогноз конкуренції тощо.

Саме на таких ринках виробник має можливість формувати товарну партію зі своєї продукції й надавати їй товарний вигляд.

В сучасних економічних умовах процес європейської інтеграції являє собою політичну, юридичну, економічну (а в деяких випадках — соціальну та культурну) інтеграцію європейських держав, у тому числі й частково розташованих в Європі. Відносини України з Європейським Союзом у сучасній зовнішньо- і внутрішньополітичній ситуації мають для неї винятково важливе значення. Йдеться не просто про більш-менш активні контакти з одним із найавторитетніших зарубіжних партнерів, але й про можливість здійснення Україною стратегічного вибору на перспективу, від якого залежатимуть місце і роль держави у новій системі міжнародних відносин, у тому числі економічних і валютно-фінансових.

Європейський ринок має свої стандарти й для того, щоб вийти на цей ринок, відповідати рівню безпеки й технічних умов, нам необхідно здійснити необхідні зміни й у технічному регулюванні й у вимогах по безпеці продукції. Це дасть можливість не тільки на внутрішньому ринку підвищити якість і безпеку товарів, але й дозволить вийти на інші ринки, не тільки на європейські, але й на ринки інших країн, що приймають стандарти ЄС.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, і передбачена Угодою гармонізація українського законодавства, зокрема, що стосується стандартів і вимог до безпеки продукції, дозволить

підприємствам-представникам вітчизняної сільськогосподарської галузі значно розширити ринки збуту своєї продукції [9]. Для України є типовою ситуація, за якої для забезпечення експортних поставок необхідно здійснити великі закупівлі по імпорту енергоносіїв. Отже, для України важливим є не просто нарощування присутності на зовнішніх ринках, а оптимізація структури експорту, поліпшення якості, підвищення економічної та технологічної ефективності експортного виробництва.

Перспективними напрямками підтримки експорту продукції АПК України на сучасному етапі є:

- стимулювання виробництва продукції, що має експортний потенціал;
- сприяння модернізації виробничих потужностей орієнтованих на експорт;
- оптимізація правового та нормативного забезпечення експортних операцій;
- удосконалення механізму кредитування виробництв, що здійснюють експорт;
- налагодження ефективної системи страхування експортних операцій;
- забезпечення достатньої правової підтримки національним виробникам при проведенні судових розглядів;
- забезпечення сертифікації продукції вітчизняного виробництва, відповідності метрологічного та стандартизаційного оформлення вітчизняної продукції згідно вимог ринків країн ЄС.

Висновки. Таким чином, міжнародний досвід побудови організаційної структури й схеми функціональних і координаційних зв'язків основних структурних одиниць оптового ринку сільськогосподарської продукції може бути прийнятий до уваги при пошуку шляхів вирішення проблем, що стоять перед українським сільським господарством. При цьому слід враховувати сформований багаторічний досвід формування та розвитку системи оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією в економічно розвинених країнах.

Отже, поліпшити ситуацію з інтеграцією оптового ринку сільськогосподарської продукції України в систему міжнародної торгівлі можливо шляхом формування і розвитку на принципах системності вітчизняної мережі оптової торгівлі, яка буде забезпечувати проходження продукції по всіх ланках ланцюга "виробник - оптовий ринок сільськогосподарської продукції - роздрібною ринок сільськогосподарської продукції - споживач".

Бібліографічний список: 1. Апопій В.В. Організація торгівлі: підручник / В.В. Апопій, І.П. Міщук, В.М. Ребицький. – 2-ге вид., допов. та перероб. – К.: Центр навч. л-ри. – 2005. – 616 с. 2. Голошубова Н. Оптова торгівля споживчими товарами / Н. Голошубова // Діловий вісник. – 2006. – № 7. – 125 с. 3. Голошубова Н.О. Організація торгівлі: підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.О. Голошубова. – К.: Книга. – 2004. – 560 с. 4. Голошубова Н.О. Оптова торгівля: організація та технологія: навч. посібник // Н.О. Голошубова, В.М. Торопков. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 2005. – 265 с. 5. Корольков І. Оптова торгівля в інфраструктурі споживчого ринку / І. Корольков, В. Торопков // Вісник КНТЕУ. – 2002. – № 5. – 120 с. 6. Мазаракі А.А. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія / А.А. Мазаракі, І.О. Бланк. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 2006. – 195 с. 7. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник / В.С. Марцин. – К.: Знання. – 2006. – 402 с. 8. Малік М.Й. Розвиток підприємництва в аграрному секторі економіки / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк // Економіка АПК: Міжнар. наук.- вироб. журнал. – К., 2006. – № 4. – С. 3-10. 9. Новые рынки сбыта получит Украина благодаря снижению тарифных барьеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpravda.com/novye-rynki-sbyta-poluchit-ukraina-blagodarya-snizheniyu-tarifnyh-barerov/>. 10. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П.Т. Саблук // Економіка АПК: Міжнар. наук.-вироб. журнал. – К., 2005. – № 11. – С. 4-12. 11. Федорчук О.М. Щодо функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції / О.М. Федорчук // Вісн. аграр. науки Причорномор'я. – 2008. – № 2. – С. 70-75. 12. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків України / за ред. акад. О.М. Шпичака. – К.: ІАЕ УААН, 2001. – 340 с.

Севидова И.А. Развитие внешнеторговых перспектив оптового рынка сельскохозяйственной продукции в контексте евроинтеграции. Проанализированы проблемы развития оптового рынка сельскохозяйственной продукции в Украине. Рассмотрены перспективные направления поддержки экспорта продукции АПК.

Sievidova I. Development of the foreign trade prospects of the wholesale market of agricultural production in an eurointegration context. Problems of development of the wholesale market of agricultural production in Ukraine are analysed. The perspective directions of support of export of production of agrarian and industrial complex are considered.

